

Hvad Sandhed er, maae Tiden vise”

Med en omskrivning af dette motto, som Grundtvig satte på titelbladet af sin tredje verdenskrønike, *Udsigt over Verdens-Krøniken, fornemmelig i det lutherske Tidsrum* fra 1817, regner Kresten Drejergaard og Paul Verner Skærved med at kunne mane det skrækszenarium, jeg efter deres opfattelse udmaler i *Dansk Kirketidendes* martsnummer, i jorden. Ligesom Grundtvig mener jeg, tilsyneladende i modsætning til Kresten Drejergaard og Paul Verner Skærved, at man er nødt til at kende fortiden for at kunne forholde sig til fremtiden, og at den fulde sandhed i øvrigt først åbenbares i mødet med Kristus på dommens dag. Det gælder også Porvoo-erklæringen, som Grundtvig af gode grunde ikke kunne have nogen mening om.

Anglikanerne har det tilfælles med katolikkerne, at de ikke tænker i årtier, men i århundreder og årtusinder, hvor vi i den danske folkekirke har vænnet os til at tænke i følelser og meninger her og nu. De, og det gælder både katolikker og anglikanere, tænker institutionelt, hvor vi tænker individuelt. Hvis man ikke gør sig det klart og respekterer hinanden på trods af denne kategoriale forskel, vil et samarbejde i frihed aldrig kunne lykkes.

Selvfølgelig er der ikke siden Porvoo-samarbejdet blev etableret for 15 år siden, skabt en kirkelig mastodont med den konsekvens, at de nationale kirkers folkelige og konfessionelle særpræg er blevet udvisket. Det vil tage betydelig længere tid – EU var heller ikke fuldt udbygget 15 år efter oprettelsen af Stål- og Kulunionen og er det stadig ikke – men processen er allerede godt i gang. For at nævne et konkret eksempel er ikke mindst Svenska Kyrkan og anglikanerne i gang med så vidt muligt at ensrette de kirkelige læsninger, ikke ved som udgangspunkt at holde fast ved de klassiske læsninger, som folkekirken har fastholdt i 1. tekstrække, men ved mutatis mutandis at følge den romersk katolske kirke i dens kommende ændringer af de liturgiske læsninger. Den afsmittende virkning er som regel mere effektiv end påtvungne ordninger. Et andet eksempel er den svenske højkirkelighed, der i høj grad er resultatet af en mangeårig afsmittende påvirkning fra den anglikanske kirke, længe før indgåelsen af Porvoo-samarbejdet, der netop i Sverige er den foreløbige slutsten, og ikke som i Danmark i givet fald begyndelsen, på en udvikling.

Kresten Drejergaard og Paul Verner Skærved konstaterer, at jeg må have talt med andre anglikanere, end de har. Det har jeg uden tvivl, men den største forskel mellem dem og mig er den, at de har talt med de anglikanere, de har mødt, som kirkepolitikere, hvorimod jeg har talt med dem som privatperson i et magtfrit rum, hvor vi har kunnet tale frit som de anglikanere

og lutheranere, vi var, uden kirkepolitiske dagsordener. Ikke alene tænker anglikanere historisk og institutionelt, de tænker også politisk. Det er ikke for ingenting, der sidder 26 anglikanske biskopper i det engelske overhus, en ordning, der som bekendt blev afskaffet i Danmark i 1536. Det svarer til, at ærkebiskop Rowan Williams, da han december 2009 var i København i anledning af klimakonferencen (!) udtalte, at forskellen mellem katolikker, lutheranere og anglikanere er, at katolikkerne lærer frelse ved gerninger lutheranerne ved tro, hvorimod anglikanerne lærer frelse gennem vidnesbyrd. Derfor vil det heller ikke være afgørende for anglikanere, om de deltager i håndspålæggelsen ved bispevielserne i den danske folkekirke. Det, at de er til stede og dermed aflægger vidnesbyrd om den "historiske succession" som embedets og kirkens grundlag, er tilstrækkeligt til, at den langsigtede proces er i gang.

Kresten Drejergaard og Paul Verner Skærved gør opmærksom på, at begrebet "apostolsk succession" kun findes i fællesudtalelsens første 4 kapitler, hvorimod der i kapitel 5, selve "Porvoo-erklæringen" tales om "historisk succession". Når det drejer sig om almindelig tekstlæsning vil det altid være sådan, at det er det førstnævnte, der er baggrunden for at forstå det senere nævnte i samme tekstsammenhæng. En lovtekst forklares på samme måde ud fra de forarbejder, der ligger til grund for formuleringen af lovteksten. Man spørger sig derfor, hvilke briller medlemmerne af Det mellemkirkelige Råd har haft på, da de læste Porvoo-erklæringen, der både på engelsk og på dansk taler om, at "bispeembedet ... [er] et synligt tegn, der giver udtryk for og tjener kirkens enhed og kontinuitet i apostolsk liv, mission og tjeneste." Er dette ikke netop, hvad "episkopal succession" går ud på?

Kresten Drejergaard og Paul Verner Skærved mener i øvrigt, at Porvoo-erklæringens brug af begrebet "historisk succession" er et udtryk for, at man "nærmer sig en opfattelse, der på flere måder minder om Grundtvigs "kirkelige anskuelse"". Grundtvigs kirkelige anskuelse, sådan som den blev udformet i årene efter udgivelsen af "Kirkens Gjenmæle" i 1825, er en anskuelse, der tager sit udgangspunkt i forkastelsen af ethvert pavedømme, både det kirkelige og det eksegetiske. Kirkens grundlag er alene troen på den treenige Gud og den dåb, der er et udtryk for denne tro. Derfor vil det sikkert være ligeså umuligt for os at ændre Rowan Williams teologiske opfattelse i dag, som det var for Grundtvig at ændre de højkirkelige anglikaneres opfattelse i 1840'erne.

Kresten Drejergaard og Paul Verner Skærved sammenligner den danske folkekirke med en kolonihaveforening. Det er en sammenligning, der tyder på, at deres kendskab til kolonihaver svarer til deres reelle kendskab til folkekirken. Som bekendt er kolonihavefolk nogle af dem i det danske samfund, der mest kommer hinanden ved, ved snak over havehækkene og fælles beslutninger i stort og småt samtidig med, at de alle har deres tilværelse fast forankret i livet

udenfor. Denne dobbelte forankrethed sikres for kolonihavefolkene som for folkekirkens medlemmer bedst ved gensidig frihed, uden falske hensyn til folk og interesser, vi ikke for alvor er på bølgelængde med, og som ikke for alvor vil tage os alvorligt.

Forskellen mellem folkekirken og f.eks. den anglikanske kirke er, sådan som man har kunnet opleve det i mange år, den, at vi, ikke alene mand og mand imellem og i de enkelte menigheder, men også officielt har taget imod kristne fra andre kirker og traditioner end vores egen som ligemænd og ikke som nogle, vi trods alt har været lorne ved at omgås, sådan som tilfældet har været mellem anglikanere og lutheranere som os. Danske teologer, det gælder både præster rundt om i menighederne og lærere og studerende ved fakulteterne, for slet ikke at tale om folkekirkens medlemmer, som de er flest, er fuldt så internationalt indstillet i dag som tidligere. Derfor har vi ikke brug for et mellemkirkeligt råd til at lære os at se ud over det kirkelige og nationale havegærde. Vi har brug for et mellemkirkeligt råd, der i stedet for at tale og handle på folkekirkens vegne, hjælper folkekirkens menigheder, præster som lægfolk, med at knytte og opretholde kontakter på alle niveauer med kristne andre steder både på det åndelige og på det geografiske verdenskort.

Anglikanerne er kendt for traditionelt at lægge vægten mere på liturgi end på lære. Hos lutheranere er det omvendt. Der er tale om indgroede og derfor helt selvfølgelige, ubevidste reaktionsmønstre. Derfor vil vi let blive taget til indtægt for "hele pakken" blot ved at gå med i en procession og deltage i liturgien ved en af Porvoo-kirkernes gudstjenester. Og netop fordi de tænker, som de gør, og vi tænker, som vi gør, opdager vi ikke, troskyldige som vi er, hvordan virkeligheden er, før det er for sent. Og vi skal ikke regne med, at der ligesom i eventyret kommer en jægersmand, der, inden det er for sent, skyder ulven en kugle for panden og redder os ud af ulvens bug, som han gjorde det med Rødhætte og hendes bedstemor,

Nu som for 14 år siden kan man i øvrigt ikke undlade at undre sig over, at Det mellemkirkelige Råd og med det folkekirken ikke har valgt at nærme sig de tyske lutherske og unerede kirker i stedet for de højkirkelige svenskere og anglikanere. Hos dem havde vi kunnet få et teologisk og kirkeligt mod- og medspil, som havde krævet af os, at vi for alvor trådte i karakter og ikke nøjedes med at dække os bag den Grundtvig, der er ligeså sjældent forstået i Danmark som han er kendt i udlandet.

Peter Balslev-Clausen

